

Wyrok z dnia 9 lipca 2009 r.

II UK 374/08

1. Zgłoszenie wniosku o upadłość we "właściwym czasie" (art. 116 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa, jednolity tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.) powinno nastąpić w momencie zapewniającym ochronę zagrożonych interesów wszystkich wierzycieli, aby po ogłoszeniu upadłości mieli oni możliwość uzyskania równomiernego, chociaż tylko częściowego, zaspokojenia z majątku spółki.

2. Zajęcie rachunków bankowych spółki w ramach postępowania egzekucyjnego oznacza niemożność prowadzenia jakichkolwiek operacji finansowych zapewniających jej prawidłowe funkcjonowanie i rodzi obowiązek członka zarządu niezwłocznego złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki.

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Sędziowie SN:
Katarzyna Gonera, Józef Iwulski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 9 lipca 2009 r. sprawy z wniosku Jadwigi J. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w W. o odpowiedzialność członka zarządu za zobowiązania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 20 czerwca 2008 r. [...]

o d d a l i ł skargę kasacyjną i zasądził od pozwanego organu rentowego na rzecz wnioskodawczynie kwotę 900 zł (dziewięćset) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e

Wyrokiem z dnia 12 grudnia 2007 r. Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Jeleniej Górze zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w W. z dnia 18 grudnia 2006 r. i ustalił, że wnioskodawczynie Jadwiga J. jako były członek zarządu J. Przedsiębiorstwa Przemysłu Drzewnego Spółki z o.o. z

siedzibą w L. nie odpowiada za zobowiązania J. Przedsiębiorstwa Przemysłu Drzewnego Spółki z o.o. Oddziału Zakładu Przemysłu Drzewnego w M., na które składają się zaległości z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od maja 2001 r. do sierpnia 2001 r. w wysokości 15.164,53 zł wraz z odsetkami za zwłokę, liczonymi od dnia następującego po terminie płatności do dnia poprzedzającego dzień ogłoszenia upadłości Spółki, w wysokości 470,40 zł.

Rozstrzygnięcie to Sąd pierwszej instancji wydał w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny. J. Przedsiębiorstwo Przemysłu Drzewnego Spółka z o.o. (J.P.P.D.) jako jednoosobowa spółka Skarbu Państwa powstało w dniu 1 lutego 2000 r. w wyniku komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego. W skład zarządu Spółki weszli: Krzysztof M. - prezes zarządu oraz Jadwiga J. - członek zarządu. Z dniem 1 lutego 2000 r. zarząd Spółki powołał samofinansujące się Oddziały w M., P., L. oraz L. J.P.P.D. Spółka z o.o. z siedzibą w L. specjalizowała się w produkcji tartacznej między innymi drewna budowlanego, tarcicy podłogowej oraz elementów palet i opakowań. W chwili przekształcenia w Spółkę z o.o. przedsiębiorstwo obciążone było układem sądowym z wierzycielami na łączną kwotę 1.128.379,97 zł (do spłaty w XVI ratach w latach 2000-2003), zawartym w dniu 15 lipca 1998 r. w ramach postępowania naprawczego przed Sądem Rejonowym w Jeleniej Górze oraz stratą w wysokości 792.807,97 zł. We wrześniu 2000 r. zarząd J.P.P.D. Spółki z o.o. opracował program restrukturyzacji przedsiębiorstwa. W dniu 11 października 2000 r. Agencja Prywatyzacji w W. otrzymała pełnomocnictwo i upoważnienie do dokonania w imieniu Skarbu Państwa prywatyzacji J.P.P.D. Spółki z o.o. Bilans J.P.P.D. Spółki z o.o. w L. sporządzony na dzień 31 grudnia 2000 r. zamknął się sumą bilansową w wysokości 5.560.354,33 zł. Rachunek zysków i strat za okres od 1 lutego do 31 grudnia 2000 r. wykazał stratę netto: 881.227,68 zł, zaś sprawozdanie z przepływu środków pieniężnych za wskazany okres wykazało zmniejszenie stanu środków pieniężnych. Biorąc pod uwagę stan majątkowo-finansowy oraz inne ustalenia dokonane w trakcie badania sprawozdania finansowego Spółki, biegły rewident, w swojej opinii z dnia 2 kwietnia 2000 r. nie stwierdził zagrożenia możliwości kontynuowania działalności badanej jednostki w roku 2001.

Ogłoszenie o przetargu w sprawie sprzedaży zakładu w L.Ś. ukazało się w dzienniku „Rzeczpospolita” w dniu 14 marca 2001 r., jednakże z uwagi na brak oferentów przetarg nie doszedł do skutku. Na wniosek prezesa zarządu na dzień 11

czerwca 2001 r. zwołano posiedzenie rady nadzorczej, która po zapoznaniu się z informacjami o aktualnej sytuacji w Spółce stwierdziła, że zagrożenie dla jej działalności wzrosło, ale widząc szansę na jej uratowanie, wniosek zarządu o ogłoszenie upadłości uznała za przedwczesny, zwłaszcza w sytuacji istnienia należności do realnej windykacji. Uchwałą [...] z dnia 11 czerwca 2001 r. rada nadzorcza J.P.P.D. Spółki z o.o. w L. zawiesiła Krzysztofa M. w czynnościach prezesa zarządu. W dniu 13 czerwca 2001 r. powierzono funkcję prokurenta w Spółce specjalście do spraw marketingu i zasobów surowcowych Ryszardowi C.

Pismem z dnia 22 czerwca 2001 r. Prezes Agencji Prywatyzacji zwrócił się do Ministra Skarbu Państwa o wyrażenie zgody na zbycie udziałów J.P.P.D. Spółki z o.o. stanowiących rezerwę reprivatyzacyjną. Pozostała w zarządzie Jadwiga J. wraz z prokurentem w dalszym ciągu prowadzili windykację wierzytelności oraz czynili starania u wszystkich wierzycieli Spółki o odroczenie terminów spłaty zobowiązań do czasu sprzedaży udziałów Spółki lub jej poszczególnych oddziałów. W lipcu 2001 r. zostały zakończone prace nad wyceną całego J.P.P.D. Spółki z o.o. i w dniu 16 sierpnia 2001 r. ukazało się w dzienniku „Rzeczpospolita” zaproszenie Agencji Prywatyzacji do nieograniczonego pisemnego przetargu publicznego na nabycie udziałów Spółki w ramach drugiego etapu prywatyzacji.

Na posiedzeniu rady nadzorczej w dniu 20 lipca 2001 r. rada wystąpiła z wnioskiem o powołanie zarządu w składzie: Ryszard C. - prezes zarządu oraz Jadwiga J. - członek zarządu. Rada nadzorcza wydała także pozytywną uchwałę opiniodawczą [...] w sprawie uruchomienia procedury na sprzedaż oddziału w P., co mogłoby być sposobem na poprawienie płynności finansowej i kondycji ekonomicznej Spółki. Uchwałą [...] z dnia 20 lipca 2001 r. rada nadzorcza przychyliła się również do wniosku zarządu w sprawie wydzierżawienia Oddziału Spółki w M. Pismem z dnia 20 lipca 2001 r. zarząd Spółki wniósł do Prezesa Agencji Prywatyzacji o uruchomienie procedury na sprzedaż Oddziału Spółki w P. Podobnym pismem z dnia 20 lipca 2001 r. zarząd zwrócił się z prośbą o wyrażenie zgody na wydzierżawienie Oddziału Spółki - Zakładu Przemysłu Drzewnego w M. firmie L. Spółce z o.o. w Z. Natomiast pismem z dnia 24 lipca 2001 r. zarząd Spółki wystąpił do Prezesa Agencji Prywatyzacji z wnioskiem o zwołanie nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników, dotyczącego sprzedaży Oddziału Spółki w P. oraz wydzierżawienia Oddziału Spółki w M.

W związku z pogorszeniem się wyniku finansowego Spółki za okres I-VII 2001 r. zarząd Spółki w dniu 20 sierpnia 2001 r. wystąpił do Agencji Prywatyzacji z wnio-

skiem o zwołanie zgromadzenia wspólników i podjęcie uchwały w sprawie dalszego istnienia Spółki (art. 233 k.s.h.). Analiza ekonomiczna za ten okres wykazała stratę netto w wysokości 1.730.201,69 zł, przewyższającą sumę kapitałów zapasowego i rezerwowych oraz 51,71% kapitału zakładowego. W dniu 4 września 2001 r. Bank G.Ż. w J.G. poinformował zarząd Spółki o zajęciu jej konta nakazem komorniczym. W związku z tym, że Spółka posiadała jedno konto wspólne z podkontami dla poszczególnych Oddziałów, sytuacja ta spowodowała zablokowanie konta wszystkich Oddziałów Spółki oraz zaprzestanie płacenia zobowiązań, co mogło doprowadzić do zaspokojenia wierzytelności tylko jednego wierzyciela posiadającego prawomocny tytuł egzekucyjny z pominięciem pozostałych wierzycieli Spółki.

Decyzją z dnia 14 września 2001 r. Minister Finansów przyznał J. Przedsiębiorstwu Przemysłu Drzewnego Spółce z o.o. w L. pomoc w postaci dotacji w kwocie 81.488 zł z przeznaczeniem na sfinansowanie należnych, niewypłaconych, ustawowych odpraw dla 30 pracowników, z którymi rozwiązano stosunek pracy w czerwcu i sierpniu 2001 r. w trybie ustawy z 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy (Dz.U. z 1990 r. Nr 4, poz.19 ze zm.).

W dniu 17 września 2001 r. zarząd J.P.P.D. Spółki z o.o. w L. reprezentowany przez Jadwigę J. oraz prokurenta Ryszarda C. złożył w Sądzie Rejonowym w Jeleniej Górze wniosek o ogłoszenie upadłości Spółki, który został uwzględniony postanowieniem Sądu z dnia 4 października 2001 r.

Decyzją z dnia 18 grudnia 2007 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w W. orzekł, że Jadwiga J. jako były członek zarządu J. Przedsiębiorstwa Przemysłu Drzewnego Spółka z o.o. z siedzibą w L., odpowiada całym swoim majątkiem za zobowiązania J. Przedsiębiorstwa Przemysłu Drzewnego Spółki z o.o. - Oddział: Zakład Przemysłu Drzewnego w M.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd pierwszej instancji uznał, że odwołanie wnioskodawczyni zasługiwało na uwzględnienie. W ocenie tego Sądu w związku z faktem, że wniosek o upadłość został zgłoszony przed dniem 1 października 2003 r., a więc przed wejściem w życie ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze, do oceny czy „we właściwym czasie” zgłoszono wniosek o upadłość należało stosować art. 5 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. - Prawo upadłościowe (jednolity tekst: Dz.U. z 1991 r. Nr 118, poz. 512 ze zm.). Sąd podkreślił jednakże, że przepisy Ordynacji podatkowej

nie odsyłają wprost do Prawa upadłościowego, w związku z czym brakuje podstawy do przyjmowania takiego bezpośredniego związku między wymienionymi uregulowaniami. Ponadto różny jest przedmiot regulacji wymienionych aktów prawnych, a w związku z tym również ich cel i funkcja. Sąd ten wskazał, że ze względu na cel i funkcję zasadne jest natomiast dodatkowe odwołanie się do reguł odpowiedzialności członków zarządu za zobowiązania spółki wyrażonych w Kodeksie spółek handlowych.

Sąd Okręgowy stwierdził, że w rozpoznawanej sprawie, wnioskodawczyni będąca członkiem zarządu - jako reprezentant Spółki powinna była, co do zasady, w ciągu dwóch tygodni od zaprzestania płacenia długów lub ujawnienia, że majątek Spółki nie wystarcza na zaspokojenie długów złożyć w sądzie wniosek o ogłoszenie upadłości, jednakże okoliczność taka nie oznacza jednocześnie mechanicznego przenoszenia przewidzianych w art. 5 Prawa upadłościowego terminów do oceny, czy wniosek o ogłoszenie upadłości został zgłoszony „we właściwym czasie”. Dokonując oceny, o której mowa powyżej, na podstawie zgromadzonego w przedmiotowej sprawie materiału dowodowego, Sąd pierwszej instancji uznał, że nie ma podstaw do przyjęcia, iż wnioskodawczyni uchybiła swojemu obowiązkowi do wniesienia wniosku o upadłość Spółki „we właściwym czasie”. Działająca z ramienia zarządu wnioskodawczyni oraz prokurent, jako bezpośrednią przyczynę złożenia wniosku w dniu 17 września 2001 r. podali informację z dnia 4 września 2001 r. o zajęciu konta Spółki nakazem komorniczym, która to sytuacja spowodowała zablokowanie konta wszystkich oddziałów Spółki oraz zaprzestanie płacenia zobowiązań, co mogło doprowadzić do zaspokojenia wierzytelności tylko jednego wierzyciela posiadającego prawomocny tytuł egzekucyjny z pominięciem pozostałych wierzycieli Spółki. Powyższe świadczy, że przedmiotowy wniosek został złożony w terminie pozwalającym na jak najlepszą ochronę wierzycieli przed dalszym działaniem przedsiębiorstwa mogącym spowodować szkodę. Rzetelności dokumentów potwierdzających istnienie powyższej okoliczności organ rentowy nie kwestionował.

Sąd ten stwierdził jednocześnie, że nie można zgodzić się ze stanowiskiem organu rentowego, że właściwym czasem do wniesienia wniosku o upadłość był czerwiec 2001 r., albowiem wnioskodawczyni miała uzasadnione podstawy, by sądzić, że Spółka mimo trudności może prowadzić dalszą działalność.

Z wyrokiem tym nie zgodził się organ rentowy wywodząc apelację, w której zarzucił niewłaściwe zastosowanie art. 116 § 1 pkt 1 lit. a i b ustawy z dnia 29 sierpnia

1997 r. - Ordynacja podatkowa (jednolity tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.) poprzez przyjęcie za podstawę rozstrzygnięcia dwóch wykluczających się wzajemnie przesłanek negatywnych odpowiedzialności członka zarządu, tj. złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości Spółki w czasie właściwym i jednocześnie braku winy członka zarządu w niezłożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości we właściwym czasie oraz błędną ocenę materiału dowodowego poprzez przyjęcie, że w sprawie zachodzą okoliczności uwalniające członka zarządu od odpowiedzialności określonej w art. 116 § 1 pkt 1 lit. a i b Ordynacji podatkowej. Wskazując na powyższe podstawy apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania.

Wyrokiem z dnia 20 czerwca 2008 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu oddalił apelację. Sąd Apelacyjny odnosząc się do treści art. 116 ustawy Ordynacja podatkowa, stwierdził, że przepis ten ustanawiający odpowiedzialność osoby trzeciej - członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością - za zobowiązania podatkowe spółki, ma odpowiednie zastosowanie do należności z tytułu składek, na podstawie art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. W ocenie Sądu Apelacyjnego, za chybiony należy uznać zarzut apelującego wskazujący na błędną ocenę materiału dowodowego, a zatem naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., poprzez przyjęcie, że w sprawie zachodzą przesłanki uwalniające Jądwigę J. od odpowiedzialności określonej w art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej. Sąd Apelacyjny nie dopatrył się w przedmiotowej sprawie naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów i uznał, że Sąd pierwszej instancji dokonał wnikliwej analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego i ocenił go, stosując przyjęte zasady dokonywania takiej oceny. Słusznie bowiem Sąd ten uznał, iż wnioskodawczyni wykazała przesłanki ekskulpujące, które uzasadniały zmianę decyzji organu rentowego.

Mając powyższe na uwadze należało uznać, że w niniejszej sprawie wniosek o upadłość został zgłoszony w czasie właściwym. Zablokowanie wszelkich kont Spółki oznaczało bowiem niemożność prowadzenia jakichkolwiek operacji finansowych przez Spółkę, co znów uniemożliwiało jej prawidłowe funkcjonowanie. Tym samym czynność zajęcia rachunków bankowych w ramach komorniczego postępowania egzekucyjnego niewątpliwie stanowiła realne zagrożenie dla dalszego funkcjonowania Spółki, a przede wszystkim zaś dla jak najlepszej ochrony wszystkich wierzycieli dłużnika. W okolicznościach sprawy nie można uznać, by właściwym momentem na zgłoszenie wniosku o upadłość, był inny termin, jak to sugeruje organ rentowy. Z materiału zgromadzonego w sprawie wynika bowiem, że mimo zaistnia-

łych trudności i rosnącego zadłużenia, podejmowane były próby wyjścia z ciężkiej sytuacji i podniesienia obrotów Spółki. Tym samym nie można zarzucać wnioskodawczyni braku staranności w niezgłoszeniu - w czasie wskazanym przez organ rentowy - wniosku o upadłość.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku organ rentowy zarzucił naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię przepisu art. 116 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa w brzmieniu obowiązującym w 2001 r. (Dz.U. z 1998 r. Nr 137, poz. 926 ze zm.), poprzez przyjęcie, że powódka złożyła wniosek o ogłoszenie upadłości J. Przedsiębiorstwa Przemysłu Drzewnego Spółki z o. o. we właściwym czasie. Ponadto organ rentowy zarzucił naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie przepisu art. 233 § 1 k.p.c., polegające na rażącym wykroczeniu poza granice sędziowskiego uznania, poprzez błędne przyjęcie na podstawie ustalonego stanu faktycznego, że przesłanki do ogłoszenia upadłości wystąpiły dopiero w dniu 4 września 2001 r., mimo iż z zebranego materiału dowodowego jednoznacznie wynika, że stan niewypłacalności dłużnika istniał już i był znany członkom zarządu najpóźniej na początku czerwca 2001 r., oraz art. 328 § 2 k.p.c., poprzez nieprzytoczenie w wyroku istotnych motywów rozstrzygnięcia, co nie pozwala na ich ocenę, a w konsekwencji na sprawdzenie czy wyrok jest słuszny.

Mając na uwadze powyższe organ rentowy wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu we Wrocławiu do ponownego rozpoznania, przy uwzględnieniu kosztów postępowania ze skargi kasacyjnej.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powódka wniosła o oddalenie skargi za zwrotem kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ponieważ zarzuty skargi obejmują obydwie podstawy zawarte w art. 398³ k.p.c., rozważenia w pierwszej kolejności wymaga zarzut naruszenia przepisów postępowania i ewentualna ocena czy naruszenie tych przepisów miało istotny wpływ na wynik sprawy. Zarzuty skargi w tej części sprowadzają się gruncie rzeczy do kwestionowania dokonanych przez Sądy obu instancji ustaleń faktycznych. Zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w wyniku wykroczenia przez Sąd drugiej instancji poza gra-

nice swobodnej oceny dowodów, uchyla się spod rozważań w postępowaniu kasacyjnym jako dotyczący bezpośrednio oceny dowodów. Zgodnie bowiem z art. 398³ § 3 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Wyklucza to możliwość oparcia skargi kasacyjnej na zarzucie naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., który bezpośrednio i dosłownie dotyczy oceny dowodów. W wyroku z dnia 26 kwietnia 2006 r., V CSK 11/06, Sąd Najwyższy wskazał, że powołany wyżej przepis wprawdzie nie wskazuje *expressis verbis* konkretnych przepisów, których naruszenie, w związku z ustalaniem faktów i przeprowadzaniem oceny dowodów, nie może być przedmiotem zarzutów wypełniających drugą podstawę kasacyjną, nie ulega jednak wątpliwości, że obejmuje on art. 233 k.p.c., który określa kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów.

W kwestii zarzucanego naruszenia przez Sąd drugiej instancji art. 328 k.p.c. należy przypomnieć, że skarga kasacyjna przysługuje od wyroku Sądu drugiej instancji (art. 398¹ § 1 k.p.c.), a zatem może być oparta wyłącznie na podstawie naruszenia prawa materialnego lub procesowego przez sąd odwoławczy. Przepis art. 328 § 1 k.p.c. jest tymczasem adresowany do Sądu pierwszej instancji, wobec czego nie może go naruszyć Sąd drugiej instancji, a tym samym wspomniane naruszenia nie mogą stanowić usprawiedliwionej podstawy skargi. Do orzeczeń sądu drugiej instancji ma zastosowanie „odpowiednie” (art. 391 k.p.c.). Jeżeli więc uzasadnienie orzeczenia sądu pierwszej instancji - sporządzone zgodnie z wymaganiami art. 328 § 2 k.p.c. - spotyka się z pełną akceptacją sądu drugiej instancji, to wystarczy, że da on temu wyraz w treści uzasadnienia swego orzeczenia, bez powtarzania szczegółowych ustaleń faktycznych i wnioskowań prawnych, zawartych w motywach zaskarżonego orzeczenia. Omawiany przepis może wypełniać podstawę kasacyjną określoną w art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. tylko wyjątkowo, gdy z powodu istotnych braków w uzasadnieniu zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli kasacyjnej. Sąd orzekający sporządza uzasadnienie po wydaniu wyroku, co oznacza, że wady konstrukcyjne uzasadnienia, ze swej istoty nie mają na ogół wpływu na treść rozstrzygnięcia i nie mogą stanowić usprawiedliwionej podstawy kasacji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 1935 r., C III 616/34, Zb. Urz., poz. 437; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 1999 r., III CKN 460/98, OSNC 2000 nr 5, poz. 100; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 1997 r., I PKN 97/97, OSNAPiUS 1998 nr 4, poz. 121).

Sposób sformułowania przez skarżącego zarzutu naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. i przytoczona na jego poparcie argumentacja nie pozwalają uznać, aby uzasadnienie zaskarżonego wyroku dotknięte było wskazanymi wyżej wadami. Skarżący z powołaniem się na wymieniony przepis w istocie podjął próbę podważenia dokonanych przez Sąd Apelacyjny ustaleń faktycznych dotyczących sytuacji finansowej spółki.

Nie są też zasadne zarzuty naruszenia prawa materialnego.

Skarżący zarzucił, że Sąd Apelacyjny błędnie przyjął, iż wnioskodawczyni jako członek zarządu J. Przedsiębiorstwa Przemysłu Drzewnego złożyła wniosek o ogłoszenie upadłości we właściwym czasie, naruszając tym samym art. 116 § 1 ustawy Ordynacja podatkowa. Zarzut ten nie zasługuje na uwzględnienie. Zgodnie z art. 116 § 1 wskazanej ustawy za zaległości podatkowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i spółki akcyjnej odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie jej zarządu, jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, chyba że członek zarządu wykaże, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęcie postępowanie układowego albo że niezgłoszenie takiego wniosku nastąpiło nie z jego winy, bądź też wskaże on mienie, z którego egzekucja jest możliwa. Dla należytego rozumienia tego przepisu konieczne jest ustalenie co należy rozumieć przez użyte w tym przepisie określenie: zgłoszenie upadłości „we właściwym czasie”.

Wymaga podkreślenia, że art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej nie odwołuje się wprost do Prawa upadłościowego, lecz posługuje się niedookreślonym pojęciem „zgłoszenie wniosku o upadłość lub wszczęcie postępowania układowego we właściwym czasie”. W związku z powyższym brak jest podstawy do przyjmowania bezpośredniego związku wskazanego przepisu z art. 5 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. - Prawo upadłościowe, który stanowi, iż przedsiębiorca jest zobowiązany, nie później niż w terminie dwóch tygodni od dnia zaprzestania płacenia długów, zgłosić w sądzie wniosek o ogłoszenie upadłości. Odmienny jest przedmiot tych regulacji, a co za tym idzie również ich cel i funkcja. Mając na uwadze, że art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej jest odpowiednikiem dawnego art. 298 k.h. (obecnie art. 299 k.s.h.) zasadne jest odwoływanie się do wykładni tego przepisu w zakresie zasad odpowiedzialności członków zarządu za zobowiązania spółki. W myśl art. 299 k.s.h. członek zarządu może się uwolnić od odpowiedzialności, jeżeli wykaże, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upa-

dłości lub wszczęto postępowanie układowe, albo że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcie postępowania układowego nastąpiło nie z jego winy, albo że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcia postępowania układowego wierzyciel nie poniósł szkody. Przy interpretacji art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej należy uwzględnić ukształtowaną na gruncie art. 298 k.h. wykładnię pojęcia „właściwego czasu”. W wyroku z dnia 6 czerwca 1997 r., III CKN 65/97 (OSNC 1997 nr 11, poz. 181), Sąd Najwyższy przyjął, iż nie można uznać za uzasadnione mechanicznego przenoszenia do wykładni przepisu Kodeksu handlowego - unormowania art. 5 § 2 Prawa upadłościowego określającego bardziej precyzyjnie, że wniosek o ogłoszenie upadłości powinien zostać zgłoszony w ciągu dwóch tygodni od dnia ujawnienia, że majątek spółki nie wystarcza na zaspokojenie długów. Takie „przenoszenie” nie powinno być dokonywane nie tylko dlatego, że powoduje usztywnienie terminu, który ustawodawca określił przy użyciu elastycznego zwrotu niedookreślonego („właściwy czas”), ale z tej przede wszystkim przyczyny, iż we wskazanym przepisie Prawa upadłościowego chodzi o odpowiedzialność odszkodowawczą wobec wierzycieli, art. 298 k.h. natomiast statuuje odpowiedzialność za długi spółki (odpowiedzialności odszkodowawczej zaś poświęcony został art. 299 k.h.). Zarówno przesłanki i rozmiary tych dwu rodzajów odpowiedzialności, jak i uwarunkowania dochodzenia każdej z nich (w tym - znajomość roszczeń i ich przewidywalność dla zobowiązanych) są różne, różne też są wymogi egzoneracji (por. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2008 r., I UK 172/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 51).

Mając powyższe rozważania na uwadze należy stwierdzić, że w okolicznościach indywidualnej sprawy należy oceniać, czy złożenie wniosku o upadłość nastąpiło we właściwym czasie, biorąc pod uwagę fakt, że powinno to nastąpić w takim momencie, aby chronić zagrożone interesy wszystkich wierzycieli, tak żeby po ogłoszeniu upadłości wszyscy wierzyciele mieli możliwość uzyskania równomiernego, chociaż tylko częściowego, zaspokojenia z majątku spółki, na co trafnie zwrócił uwagę Sąd Apelacyjny. Przesłanka ta jest spełniona w szczególności wtedy, gdy członek zarządu po objęciu swej funkcji i ustaleniu, że stan finansowy spółki uzasadnia złożenie wniosku o upadłość, niezwłocznie złoży taki wniosek.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że z ustalonego przez Sądy obu instancji stanu faktycznego wynika, że do czasu kiedy nastąpiło komornicze zajęcie rachunku bankowego Spółki, a mianowicie do 4 września

2001 r. Spółka realizowała swoje zobowiązania. Wnioskodawczynie złożyła wniosek o wszczęcie postępowania upadłościowego w dniu 17 września 2001 r., a zatem w niecałe dwa tygodnie od zablokowania kont bankowych Spółki. Do tego czasu podejmowane były działania zmierzające do naprawy kondycji finansowej spółki. Dlatego też nie można zarzucić wnioskodawczynie, iż wniosek, o którym mowa powyżej złożyła zbyt późno. Zgłoszenie wniosku o upadłość pozwoliło na równomierne zaspokojenie wszystkich wierzycieli Spółki.

Mając powyższe na uwadze na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

O kosztach orzeczono po myśli art. 98 k.p.c., uwzględniając taryfowe wynagrodzenie pełnomocnika wnioskodawczynie (§ 6 pkt 5 w związku z § 12 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych).

=====